

Nr. 24.

Anul III.

Sibiu.

30 Septemv.

1879.

ALBINA CARPATILOR

Apare la 15, și ultima fiă-cărei luni, în fascicule de 2 côle. ABONAMENTUL pentru Austro-Ungaria: pe an 6 fl., pe 6 luni 3 fl., pe 3 luni 1 fl. 50 cr.; pentru România: pe an 16 lei, pe 6 luni 8 lei, pe 3 luni 4 lei. — O fasciculă 25 cr. s'eú 70 bani. — Abonamentele se fac la editorul Visarion Roman în Sibiu, la colectantii la oficiile postale și la tóte librăriile.

Asarmi.

Novelă istorică originală de Jason Bianco.

(Fine.)

În aceste momente sosi la Jegus și nunțiul trâmîs de Asarmi cu vestea că Hormoz s'a întors acolo, de unde a venit . . .

— „Stăi!“ răsună o voce. Nunțiul stătu. Jegus îl întemînă grăind:

— „Străine! și tu ești înșelător? Ce vrei!“

Nunțiul îi întinsé scrisórea dela Asarmi. Jegus ceti: „Satrape Jegus! Vino, că-cî părintele t'eu Hormoz e mort. Asarmi.“

Inima lui Jegus se întunecă, nunțiul primi în piept ascuțitul unei arme și căđu mort, scăldat în sângele s'eu. Acuma îi veni lui Jegus în minte cartea primită dela cavalerul necunoscut, dela Narisa; el o luă și ceti următoarele: „Salutare Jegus! Fi voios că-cî de aci înainte tu ești satrapul Carasoniei. Hormoz a părăsit lumea, el dórme somnul eternității . . . mâna mea i l'a procurat . . . Dar decă asupra mea nu poți r'ebuna mórtea tatălui t'eu, îi leg de suflet să nu faci nedreptate reginei Asarmi. Ea este inocentă ca sórele; criminala sunt eu. Narisa.“

Jegus își mușcă buzele cu furie, alarmă tótă armata, se puse în fruntea ei și porni însoțit de furii și de spiritul reilor să facă o faptă mare, ca nici el să nu fiă mai mic decăt alt asasin. În minutul plecării timpul era încă frumos, sórele strălucia voios, dar din ce Jegus se apropia mai tare de palatul Asarmii, sórele se întuneca și se învolbura orizontul. Ér când Jegus strébātu cu armata sa stradele capitalei și înaintă repede spre palat, cerul începu a plânge și se născu un cutremur de pământ, care pe mulți îi puse în grige; însuși Jegus judeca în mii și mii de chipuri, ce să însemneze acest fenomen și era cuprins de óre-și care frică . . .

Asarmi privia din feréstră cu liniște cortegiul marțial ce grăbia spre palat. Ea recunoscú pe Jegus. Acuma

șciu tóte; decí ieși spre a întem_pina pe Jegus la pórtă. Jegus v'edënd o frumsetă admirabilă în vestminte de doliu, era pe aci să cadă cucerit la piciórele Asarmii; își aduse însă aminte de jurăm'entul s'eu, că nu va suferi nimic ner'ebunat chiar în contra cerului de va fi posibil, privi cu ochi plini de sânge în frumoșii ochi ai reginei, și díse:

— „Am venit, dómnia mea! Cred că m'ai așteptat, dar nu m'ai dorit.“

— „Ți-am scris și în acele vorbe a fost inima mea . . .“

— „Mortul unde este? Să mai privesc odată pe Hormoz, să-î v'ed mărimea lumescă cum începe într'o grópă?“

Asarmi îl conduse în chilia unde zăcea cadavru. Doui-spre-đece sateliți greú înarmați, ce însoțiau pe Jegus, veniră în urmele lor. Castelul era încungiurat de armele Carasoniei. Un presimț trist cuprinsese sufletele capitalei; singurá Asarmi, liniștită în conștiința sa, nu prevedea nici o nenorocire, care era să o lov'escă.

— „Ah! Hormoz!“ — esclamá Jegus, — „acum te felicitez ca pe un rege; mai departe nu poți înainta în lumea acésta; în acest minut cucerești inima și celuí mai neîmp'ecat dușman și-l faci să-ți dícă: iubite amice! . . . fi fericit! . . . — Dar unde este asasinul!“ — întrebă apoi furios tin'erul satrap pun'end mâna pe arma sa.

— „Asasinul a dispărut fără veste și urmă.“

— „Dar complicií faptei încă au dispărut fără veste și urmă?“

— „Sunt prinși tóți aceia, căți au căđut în prepus, că ar fi av'end cunoșcința despre lucru.“

— „Și-apoi tu? . . .“

— „Satrape! Nu-ți dejosi sufletul!“

— „Ah! . . . Eú știú până unde póte duce aștuția femeie'scă. Femeia încă și atunci mărturisește fals, când stă, după mórte, în fața judecătii. Așa să cugeți, regină,

că acuma inima mea s'a prefăcut în marmoră rece, să verși pe ea un ocean de lacrimi fierbinți și nu o poți muia, nici încălzi. Te jelesc, te jeleşce chiar timpul acesta furtunos, dar n'am ce face, decât supliciu cade asupra capului tău, decât sângele lui Hormoz cere viața ta. Resplata nu poate fi mai mică decât fapta. Dinte pentru dinte!"

— „Satrape! Ești resolus să mă omori? . . .“

— „Negreșit!“ răspuse Jegus, a cărui ochi ardea de setea răsunării, ca două focuri de chin în fundul tartarului.

— „Aci sunt dară“ — zise Asarmi curagiosă. — „Stai în fața ta cu fruntea deschisă, cu inima liniștită și cu cerul mărturie, că cugetând asupra mea nedreptate, rătăcești amar.“

— „Regină! Sufletul tău să fiă alb, ca o lebădă, sângele lui Hormoz cade asupra capului tău. Sentința e publicată; acum roagă-te spiritelor să-ți ajute, ori lui Ormuzd să te protegă . . .“

— „Nemernic tiran! . . . nefericite satrap . . . decât ai drept asupra vieții mele, de ce nu privești în ochii mei? să te vîd rușinându-te de cugetele ce te fac crudel, să vîd cădându-ți din mână arma asasină? . . . Ți-e decât inima ta e de piatră, precum ai zis, eu privesc cu drag în ochii morții.

. . . Nu întârziă . . . Lovește acest pept inocent, ca să îți se deschidă ochii și să te îngrozești de tine însuși . . .“

Jegus încreți fruntea, înegri la față ca cărbunile, și smulgând arma din cingătoare tăia brațul drept al frumoasei regine, care cădu în genunchi înaintea satrapului ucigător. . . . Îndată-i cădu și brațul stâng și pe rînd celelalte membre, până când rămase un trunchi înfiorător, care încă se tot văeta . . . În sfârșit acel trunchi diform fu aruncat din turnul palatului pe strada principală în fața mulțimei numeroase, care implora mânia cerescă asupra tiranului.

O scenă mai gróznică nu a putut produce barbaria timpurilor primitive. Tiranul rîdea și privea cu plăcere la trista victimă, îi asculta în desfătare amarele plîngerî, ce ar fi fost în stare să mișce pietrele și să le facă să plîngă. Ultimele suspine ale Asarmi se stinseră. Ea murise, dar amintirea ei a rămas ca o podobă pentru secul femeiesc, a căruia flóre încântătoare fusese în timpurile acelea.

Asarmi a fost o frumseță admirabilă, un model de morală, și suvenirea ei singură e cauză de ajuns, să iubim și să stimăm femeia, ca pe cel mai prețios giuvaer al vieții omenești. Iubirea împreunată cu stimă este tesaurul și fericirea cea mai înaltă pentru inima sa, și acest favor moral îl va și obținea dela bărbatul cavalier . . .

C i d

după romane spaniole compus de Johann Gottfried de Herder, tradus verbal în metrul original de Vasile Mihail Lazar.

Cid la Valencia și la Mórte.

(Fine.)

LXV.

Un-spre-dece-sute-trei-deci
Și-două, Mai în trei-spre-dece
Fu, când a trecut din lume
Bunul duce de Bivar.

După ce i s'arătase
Prorocindu-i Sântul Petru,
Chiâmând Cid a două și
Prietenii și pe Ximena,
Cea din urmă voe-și spune
Serios și liniștit:

„La Sânt-Petru de Cardena
Precum mi-ai promis, Ximeno,
Să-mi conduceți trupul meu,
Bravilor mei fiă-cărui
Dă cincî-sute maravedis,
Că-cî păstrat-au pîn' la mórte
Toți credința cătră Cid. —
Alvar Fanez de Minaya,
Prietine,-i vei împărți. —
Ce va rămânea, Ximeno,
Să ai tu spre fapte bune,
Pentru-al tău amor și grații
Multămesec din inimă.
La Cardena 'n mânăstire
Trupul meu îl vei conduce;
Credinciosul meu, Gil Diaz,
Don Ieronym, episcopul,
Alvar Fanez și Bermudes
Toți iubiții mei prietenii
Face-vor acéstă cale
Spre plăcerea mea și-a ta.“

Astfel Domnului se 'nchină,
Și-ia rămas bun dela prietenii
Și primeșce sânta taină.

LXVI.

Diua din naintea morții
Chiamă Cid ai săi prietenii
Și ca duce le vorbi:

„Șciū că-al Maurilor rege,
Că Bucar cu-a sa oștire,
Ce Valencia impresoră,
Lacom mórtea mea astéptă;
Saracenilor o-ascundeți.

Speceriile alese
Și balsamii ce Sultanul
Mi-a trâmisi din Persia,
Pentru mórte-mi le-a trâmisi.
Da, amicii, spălați-mi trupul
Și cu smirnă-înbalsamați-l
Și înbrăcați-l peste tot.
Sântul Iacob vă 'nșoțesce,
Nimenea să nu se cânte
Séu să plîngă după min'.

Ba din contră, după mórte
Să răsune cornurile,
Tobe sune și cimbale,
Clarinetele să 'nalțe
Strigăte de nouă resboii.

Ți-e apoi, după ce trupul
La Castilia-l veți conduce,
Pui de Maur să nu șciă,
Toți lăsați-i înapoi.
Puneți șeua pe Babieça
Și pe mine 'n armătură,
Mă încingeți cu Tizona
Și pe cal așa mă puneți.

Mérgă-alătura Gil Diaz,
Don Ieronym, episcopul,
Prietenii-mi vitez Bermudes. —
Tu Alvar Fanez Minaya
Te-arunci oblu spre Bucar,
Că ve dă isbânda Domnului
Mi-a spus Sântul Petru chiar.“
Liniștit așa le dice.
Ți-e ai Sultanului balsamii
Spre triumf i-au fost trâmși.

LXVII.

Voi, drapeluri vechi și bune,
Cari în lupte și din lupte
Insoțiați pe bravul Cid,
Nu falfăiți voi prin aer
Trist, că-cî ve lipseșce glasul
Că-cî o lacrimă n'aveți?
Că-cî privirea lui se curmă,
El ve vede 'n urmă-acum.

Remas bun, frumoșe deluri
Teruel și Albarazin,
Martori vecinici ai puterii,
Fericirei, gloriei lui;
Rămas bun, frumoșe măguri
Și vedere cătră mare,
Mórtea tot, oh! ne răpeșce
Și pe noi ca un hîrîu!
Ți-e ochii lui se curmă —
Ți-e ultima-i clipelă.

Ce mai spune ore bunul
Cid? el zace pe-așternut.
Unde-e glasul lui de fier?

Că-ci abia-l poți înțelege
Că vrea să mai vedă-odată
Pe Babieța, amicul său.

Étă vine Babieța,
Al vitézului tovarăș
Din atâtea mari pe lupte.
Cunoscutele stindarde,
Vechi și bune, cât le vede, —
Altă dată mândre 'n aer —
Dar acum pe patul morții
Er subt ele-amicul său,
Simte, că și-a sa isbândă
S'a curmat. Stă blând ca mielul,
Și impietrit; nimic nu pôte
Domnul cătră el să dică,
Dar nici el cătră stăpânul.
Trist căta la el Babieța,
Trist în urmă-acum și Cid.

Și cu mórtea Alvar Fanez
S'ar lupta cu drag acuma,
Șede fără glas Ximena;
Încă-i stringe mâna Cid.

Flutură drapelurile
Sgomotos, că-ci pe ferestă
Trage-un vânt de peste deluri —
Fac năprasnic vânt, drapeluri,
Bine fac, că-ci Cid adórme.
Sus acuma! tobe, trîmbiți,
Sunăți fluieri, clarinete,
Asurđiți oftări și plângerî
Precum Cid a poruncit,
Voî petreceți după mórte
Sufletul unui vitéz.

LXVIII.

Și-a dat sufletul preabunul
Cid, ce de Bivar se chiamă.
Ca să-i împlinescă voia
Lui, Gil Diaz se gândia.

Trupul i-l îmbalsaméză:
Vesel ca 'n vieță șede
Cu-ochii limpeți și cu barba
Venerabilă și albă;
Umerii proptiți de-o tablă,
De-alta brațele și falca,
Astfel nemîșcat pe scaun
Șede nobilul bătrân.
Trecând două-spre-dece zile
Cornuri de resboi răsună
Deșteptând pe maurul rege
Ce Valencia 'mpresura.

Fiind méla-nópte, soții
Pun pe bunu-i cal Babieța
Oblu, strîns pe domnul mort.
Pantaloni cu alb și negru,
Cum era și armătura
Ce-o purta Cid pe picioare;
Pe vestminte cruci de aur
Sunt cusute, érá scutul
Cu devisa lui pe margini
De grumaz îi atérna;
Er pe cap un coif îi puse,
Coif de pergament vâpsit.
Înbrăcat în fier aavea
Se părea pe calul său,
Cu Tizona 'n mâna dréptă.

Pe de-oparte-alături merge
Don Ieronym, episcopul,
Dincolo mergea Gil Diaz,
Amendouî duc pe Babieța
Care se bucură, că pórtă
Încă odată pe stăpânul.

Cetinel deschise pórtă,
Ce ducea cătră Castilia
Și-i diceau „pórtă de trapéd;“
Iese 'ntăiu Pedro Bermudes
Cu stindardul rădicat,
Lângă el mergeau ca gardă
Patru sute cavaleri;
În mijlocul unei sute
Cavaleri urma cadavrul,
După el Dona Ximena,
Împrejur avénd ca gardă
Șese sute bravi bărbați.

Lin și-încet mergea cortegiul
De-ți părea că abia sunt dece.
Fiind ziua, de Valencia
Binișor se depărtară.

Alvar Fanez era 'n frunte.
Furios s'arunca 'n Maurii
Așeđați în număr grósnic
De Bucar în contra lor.

Întăiu dá de-o Arăpóică,
Ce-arunca săgeți de mórte
Cu venin, din arc turcesc,
Prea dibace 'ncât de Mauri
Stea din cer era numită;
Pe acésta și-altă sută
De Arăpóice le trântesce
Alvar Fanez la pământ.

De-asta se 'nspăimântă regii
Maurici toți trei-deci și șese,
Palid stă Bucar de spaimă;
Șese-sute-mii resboinici
Și se par' că sunt creștini
Luminoși și albi ca néua.

Cel mai mare decât ceialăți
Și mai înspăimântător
Pe-un cal alb în frunte merge
Cu drapelul alb în mână
Și pe piept cu semnul crucei,
Șpada lui sclipia ca focul —
Între Mauri cât ajunge
Mórte 'n jurul său lătesce.
Toți alérgă spre corăbii,
Mulți din ei s'arunc în mare,
Însé dece-mii pe lesne,
Neputénd ajunge flota
Fu 'nghitiți de unda mării.
Aú cădút din regii maurici
Dóue-deci; Bucar scăpă.

Astfel Cid și mort învinge
Premergéndu-i Sântul Iacob.
Prea bogată era prada,
Tóte corturile pline
De-aur și argint; avere
Chiar cel mai sêrac își face.
Credincioși săi tovarăși
După voea lui Rodrigo
Spre San-Pedro de Cardena
Își urmară drumul lor.

LXIX.

De pe cale spre Castilia
Solî trâmite-acum Ximena
La rudenile lui Cid,
Solî la ale sale fete,
Tot odată și la gineri,
Două monarchi încoronăți,
Ca să vină și s'aducă
Cea mai de pe urmă-onóre
Căpitanului de óste
Tatălui și-amicului.

Alvar Fanez le dá svatul
Ca să-l pună 'ntru-un sicriú
Încheiat cu cuie de-aur
Și cu purpur învelit;
Dar Ximena Gormaz đise:

„Cid cu fața lui frumósă,
Cu-ai sei ochi deschisi și limpeți
În acéstă ladă tristă,
În sicriú să-l înfundăm?
Nu! ci fetele să-l vedă
Și-ai mei gineri, cum trăiesce
El și după mórte chiar.

Toți primiră-a ei părere.
Cale de-un cés dela Osma
Întrunindu-se, porniră
Cu cortegiul de onóre.
Regele-aragonic Sancho
Cu-ai săi bravi resboinici vine;

Scuturile lor întórse
Atérnaú de arcu șelei,
Toți purtau mantale negre,
Căciuli negre, spintecate,
După portul castilian.
Dona Sol adâncă jele
Cu-ale sale dame pórtă,
Tóte 'n negru etamin.

Mai erau să 'ncépa-a plânge;
Însé 'n grab opri Ximena
Orî ce lacrimi și plângerî,
Precum Cid a poruncit.
Mâna tatei s'o sărute
Vin aprópe cu sfíelă
Regele și cu regina.

Vine și-al Navarreî rege
Cu regina Dona Elvira
Mâna tatei să-i sărute.
Multe lacrimi vêrsară,
Pân' sosiră la Sânt-Pedru,
Locul cel dorit de Cid.

Însuși regele Castilieî
De cortegiú venindu-i vestea
Solî trâmite să-l salute
Și cu-onóre să-l petrecă.

Plécă însuși spre Cardena
Și pe mort când îl vedu,
Se miră de-a lui frumseță,
Porunci să nu-l îngrópe
Ci să-l pună pe un scaun
Minunat lângă altar.
I se 'nalță-un tabernacul
Grabnic, poleit cu aur.
Dece și mai mulți ani șede
El în plină armătură,
Vesel, cum era 'n vieță,
Cu Tizona 'n mâna dréptă.

LXX.

Sancho, regele Navarei,
Cu renumele „vitézul“
Strănepot lui Cid cel Mare,
Prea mărit în totă Spania,
Purtând lupte norocoșe
Cu Alfonso din Castilia,
Peste Burgos el străbate;
Pretutindenî făcând pradă,
Încărcat cu dânsa plăcă
În credința rătăcită
Că nu-e cine l'ar opri.

La rentórcere soseșce
El la schitul de Cardena
Unde Cid zăcea 'ngropat,
Adorat: că-așa puternic,
Bun, cinstit, vitéz ca dânsul
De-atunci altul n'a mai fost.

Egumen al mânăstirii
Era un bătrân abate,
Care încă-și câștigase
Glorii cândva ca resboinic.
La statură om cu vază
Și cu fire; greu l'apăsă
Vedând pe-al Navarei rege,
Spre-a Castiliei rușine
Luând cu sine-atâtea prăqi.

La altar când se opri
Regele, privind stindardul
Precum el în totă Spania
Nu veduse, egumenul
Al lui Cid drapel îl smulge
Dela-altar și-l naltă 'n sus:

„Să știi,“ dice, „nalte rege,
Că 'n această mânăstire
Sântă, mie 'ncredințată,
Zace-un brav, sub stégul cărui
Chiar în contră-ți, nalte rege,
Chiar în contră-ți m'ași lupta,
Că-cî aicea odihneșce
Cid, numit Campeador.

„Subt acest drapel, o rege,
Cer o grație dela tine,
Și-ți rostesc a mea rugare
Cu adâncă umilintă:
Lasă-aicea prada, rege,
De care țera ne-o lipseșci!
Spre mai mare gloriă ți-este,
Dându-o stégului eroic
Și mormântului lui Cid.“

Un minut mai stă pe gânduri
Regele, plin de mirare
De-al abatelui curagiū,
Apoi dice: „din mai multe
Pricini fac ce ți-ci, părinte,
Și-ți las prada mea aici.

„Una: că sunt din sēmēța
Lui Campeador născut,
Strănepot fiind lui Cid;
A lui fiică, Dona Elvira,
Dómna regelui Garzia,
A fost chiar bunica mea.

„Ér apoi din reverință
Cătră-acest drapel eroic
Și mărirea-acestui mort,
Prada mea aici, părinte,
Tótă 'n grijea ta o las.

„Care, vorbind adevărul,
Dacă-ar fi Cid în viétă
N'ași putea s'o iéu cu mine,
N'ași fi ađi așa departe
Nici-când n'ași fi dobândit-o,
N'ar privi el după dânsa
Cum o scot din a sa țera,
De-ar trăi vitézul Cid.

„Deci o las pentru pomană
La mormântul mortului.“
Prin poruncă lasă prada
Mânăstirii de Cardena
Ca un fond de binefaceri.

Pentru cei sēraci sprijonă,
Celor părăsiți protector,
Era Cid chiar în mormânt.

Alecsandru Papiu Ilarian.*)

Era în anul 1850, curând după revoluțiune. În aula cea mare a universității din Viena se conchiāmase adunare publică a profesorilor și ștudenților. Decanul universității se adresă cătră un tinér de 22 de ani, de statură mijlocie, cu păr negru și ochi de foc, și în numele M. S. împératului îi oferi o decorațiune, resplată prea înaltă pentru bravura și energia, ce arétase ca tribun în revoluțiune. Tinérul primí decorațiunea cu óre-care șovăire și dișe în limba latină cu vocea lui puternică și căldurosă: „Profundul respect ce am, ca Român, cătră înalta persónă a împératului meu, nu-mi permite să desconsider și să resping grația espresă prin decorațiune. Dar, trebuie să afirm sus și tare, că Românii nu s'aũ luptat, n'aũ sacrificat 40 de miĩ pentru decorațiunii seũ interese particulare, ci pentru a se dovedi demni de drepturi și libertăți politice-națiionali, alături și de o potrivă cu oricare altă națiune din monarhiă. Prin urmare, până când Românilor nu li se vor acorda meritatele și promisele drepturi și libertăți, decorațiunea nu o voi purta pe piept, decât în vël negru!“

Toți cei de față rămaseră uimiți de curagiul acestui mândru june, care abia trecuse peste anii adolescenței. Bravul tribun, care se luptase pentru independința Transilvaniei, rămăsese demn de marele prefect, de mândrul Avram Iancu. Și acest tinér, care cuteza să înfrunte mânia celor mari, protestând pentru națiunea sa, era Papiu, fiitorul iuris-consult și istoriograf. Să vedem cine-a fost

acest om, care și-a afirmat tendințele sale politice într'un mod atât de cutezător?

I.

Alecsandru Papiu Ilarian s'a născut în 27 Septevre 1828 în Bezded, comitatul Solnocului din Transilvania. Tatăl seũ era preot românesc cu distinse cunoșcințe, care în 1848 muri mórte de martir, ér mamă-sa era fiica preotului român Hodoș din Berghia-de-Mureș, femeia de rarí virtuți morale.

Papiu și-a făcut ștudiile pe speșele părinților seũ, mai întâi la gimnasiul din Oșorheiũ, apoi un an de filosofă la liceul din Blășiũ, al douilea la liceul din Clușiũ, și în 1847 era iurist absolut de Transilvania.

La începutul anului 1848 se înscrișe dar între canceliștii tablei regeșci din Oșorheiũ, unde practisau mai mulți tineri români¹⁾.

Într'aceea Transilvania începea să fiérbă. Resărise anul libertății popórelor, pe care Ungurii îl salutară cu strigătele: Unire seũ mórte. Unire însemna încorporarea Transilvaniei cu Ungaria, prin urmare ștergerea completă a națiunii române, care nici până acum nu fusese recunoscută. Mórte însemna furcile, cu care a fost împénată Transilvania dela un cap până la celălalt.

Acest strigăt era să se decreteze în dieta dela Clușiũ, unde erau conchiāmați pe luna lui Iulie deputații celor trei staturi ale țerii: Ungurii, Secuii și Sasiĩ — de Ro-

¹⁾ Veđi cuvântarea funebră a d-lui V. Babeș publicată în „Telegraful român“ din 22 Octomvre 1877.

²⁾ Veđi; Panteonul român de Iosif Vulcan I, pag. 126.

³⁾ Tóte datele, pe care le aducem, a binevoit a le verifica d-nul Dr. Iosif Hodoși ũ, rudeniă de aprópe a lui Papiu.

mâni nu era nici vorbă — demnitarii și funcționarii înalți, și regaliștii, sevă marii proprietari.

Românii la început n'aveau nici o direcțiune de urmat. O parte era pentru uniune, fără ca să arate un entusiasm deosebit, altă parte nu știa ce să cugete și în turburarea sa invoca pe cine-va să indice națiunii o cale de urmat. Atunci se ivi proclamațiunea lui Bărnuț din 25 Martie, proclamațiune care provoca pe Români să țină un congres național și să nu între în înțelegere cu Ungurii despre unire, până când națiunea română nu va fi recunoscută. Această proclamațiune se împrăscia în toate părțile cu iuțela fulgerului. În timpul acesta Românii în toate orașele începuseră a se consulta, ce e de făcut. Tinerimea din Oșorhei, provocată de Nicolaș Birlea, trimis din Blași, încă se adunase în casa cancelistului Avram Iancu. Erau aci trei-șeci¹⁾ de tineri, cari jurară să treacă prin „apă și prin foc,” ca să se întrunească la Blași în Dumineca Tomi. Faima acestui congres o lătră studenții în toate părțile. Acești apostoli străbătură cu pericolul vieții toate unghiurile române.

În 28 Martie ajunse în Oșorhei și proclamațiunea lui Bărnuț, care delatură orice îndoeli în direcțiunea de urmat. Cu toată opozițiunea guvernului, care ficsa adunarea pe 3 (15) Mai, poporul se adună la Blași în Dumineca Tomi (30 April). Aci tinerii, tribunii poporului, ținură cuvântări înfocate, care redesteptară simțul național în sârmanii iobagi asupriți²⁾. La învatarea lui Bărnuț, omul poporului, adunarea se amână însă până la 3 (15) Mai. Înainte de a se depărta poporul, care era de față în număr de 5—6 mii, ceru dela comisarii guvernului să nu facă nici un rău tribunilor săi. Aceștia căpătară dar certificate, care se dederă în mâinile lui Butenu, Iancu și Papiu.

Cu toate intrigile, amenințările, și intimidările Ungurilor, poporul și inteligența se adună la Blași în 3 (15) Mai. La acest congres național era reprezentată toată românimea din Transilvania: cler, nobili, negustori și țărani.

¹⁾ Avram Iancu, Samuil Poruțiu, Tordășanu, Tobias, Francu, I. Pinciș, Petru Roșca, Bota, Ion Mărginenu, Vasiliu Vespremu, Alecsandru Papiu etc.

²⁾ Invităm pe doritorii de a cunoaște amănuntele acestei adunări și a celei dela Blași, să cetască interesanta: Istoria a Rom. din Dacia superiără, de A. Papiu Ilarian. Tom II.

Maî totă inteligența română transilvănenă era de față; deabia este comună, care să nu fi trimis la acea adunare cel puțin două din sinul său. Acest congres a proclamat naționalitatea română, a protestat încontra Unirei, și a depus jurământ național. Apoi a ales o deputațiune către împăratul, alta pentru dietă, și un comitet permanent, care ședând în Sibiu să primescă răspunsurile, ce vor aduce deputațiunile și să le facă cunoscute națiunii într'o a doua adunare generală. În comitet se alese și focosul tribun Papiu, care atunci încă nu era de 20 de ani¹⁾.

Deputațiunea de 100 de inși, sub conducerea episcopului Lemeni, ajunse la Clușiu, și prezentă dietei conclusele și protestul național. Fără a considera acest protest, dieta votă unirea într'un mod sgomotos, vomind asupra deputațiunii injuriile cele mai necuviincioase. Ba în ședințele din 6 și 10 Iunie unii deputați, ca Palfi, Benzeczei și alții pretindeau să se spândure în furci membrii comitetului român²⁾.

De altă parte guvernul din Clușiu trimise comisiuni cercetătoare, care să persecute și să prindă pe membrii comitetului român, ér bande de Sécui străbăteau țera prădând, bătând și ucigând pe Români sub pretecest că sunt rebeli, agitatori în contra Unirii.

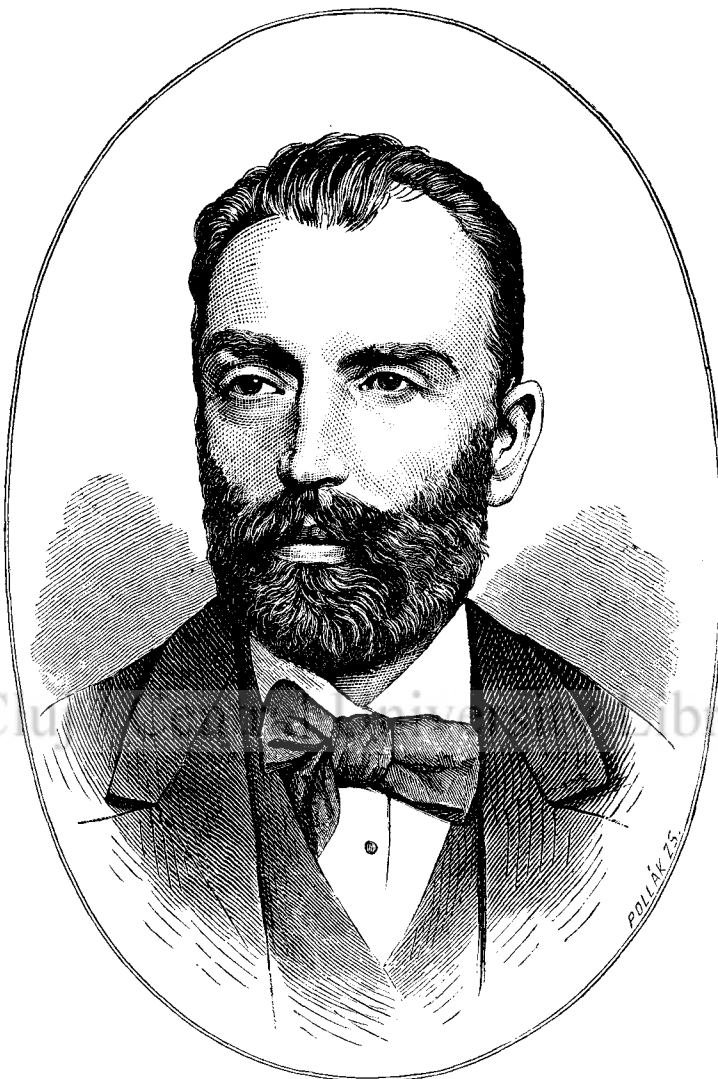
Îndată după ce dieta dela Clușiu a proclamat unirea Transilvaniei cu Ungaria, Ungurii și Sécuii începură a-și alege deputați pentru Pesta. Într'aceea Românii se adunau din toate părțile țării în lunile Iulie, August, Septemvrie și țineau congrese naționale la Năsăud, Orlat și apoi la Blași, unde protestară din nou în contra unirii. În acest al doilea congres dela Blași, ținut în Septemvrie, Românii se adu-

nară armați; aci organizară Transilvania milităreșce și o împărțiră în prefecturi și tribunate militare, numind prefecti și tribuni, și alegând un nou comitet național.

În scurt timp Românii desarmară pe toți unioniștii

¹⁾ Éta membrii acestui comitet: Episcopul Andr. Șaguna, președinte; Simeon Bărnuț, vice-președ.; Protop. Moise Fulea, Protop. Ióne Moga; Protop. Ióne Panovic; Protop. Petru Bădilă; Concipist. Petru Maniu; Concipist. Paul Dunca; P. Nicolaș Maniu; Prof. Aron Pumnul; Cancelist. A. Papiu Ilarian; Advocat. Ion Butenu; Advocat. Avram Iancu; Canc. Ion Pipoș; Iurist. Ion Pușcas; Prof. Alecs. Bătrănenu; Adv. Nic. Avr. Penciu; Canc. Gabr. Vaida; Păr. Sava Popovic; Prof. Nic. Bălășescu; Canc. Ióne Suciu; Stef. Moldovan; Prof. Const. Roman; Canc. Vas. Tamaș; Adv. Florian Micheș.

²⁾ Gazeta Transilvaniei Nr. 45, anul 1848.

Alecsandru Papiu Ilarian.

din Transilvania fără ajutorul miliției imperiale. Acum era liniște.

Pe la finea anului însă, generalul Bem transportă resbelul din Ungaria în Transilvania, și acum începură luptele înverșunate ale acelor eroi legendari, cari se numesc Iancu, Acsente, Balint etc.

Nu este aci locul, să urmărim peripecțiile acestor lupte eroice; vom constata numai că tinărul Papiu prin mintea sa ageră, prin elocința sa înfocată și prin energia, ce a dezvoltat în tot decursul revoluțiunii dela anii 1848—49, a meritat înalta distincțiune, pe care i-a oferit-o împăratul după pacificațiune. În aceste turburări, când tatăl tinărului tribun, preotul Papiu, cădu victimă de mâna inamicului, fiul știu să aiba curagiul, care nu cunoșce șovăire. El era pătuns de aceeși sacră însuflețire, care străbătea vinele tuturor tinerilor tribuni de atunci. „Libertate seü mörte“ era devisa acestora, și numai astfel se esplică minunatele fapte, care deșteptă admirațiunea noastră, a celor de astăzi. Elementul român a dovedit în decursul vécurilor, că șcie suferi cu răbdare, dar mânia lui e teribilă, când cupa suferințelor se împle peste margini. Astfel, în anul următor (1849), după retragerea rușinosă a trupelor rusești și austriace, Iancu singur, regele munților, rămase stăpân peste Carpați unde se sdrobi puterea Ungurilor.

Precum am șis la început, după pacificațiune Papiu se duse la Viena, în tómnă anului 1849, pentru a-și continua študiile iuridice, pe care le termină în Padua la 1854. Întorcându-se din Italia, la 1855, el începu a practica advocatura în Viena, până când fu chiămat în Moldova de principele Ghica. În Iași chiar se deschise facultatea de drepturi, și Papiu deveni unul dintre cei dintăiu profesori ai ei. Aci a propus dreptul penal și statistica, mai târziu dreptul român și istoria universală. Dar la 1856 Ghica se retrase din domniă, ér caimacani turcești Balș și Vogoridi hotărîra desființarea școlelor din Iași, în care vedeau cuiburi revoluționare. Papiu și Laurian, organizatorul acestor școle, le părăsira dar în 1858.

La 1860 fu Papiu iurisconsultul Moldovei, ér la 1861, după înființarea înaltei curți de casațiune în București, procuror pe lângă acea curte. Sub ministeriul lui Cogălnicenu a fost câtva timp ministrul iustitiei, când fu decorat de Sultanul cu ordinul Medjidje clasa II-a.¹⁾

De aci încolo Papiu remase procuror la curtea de casațiune, ér în 1869 societatea academică română îl alese membru al ei.

Cu câțiva ani înainte de mörte, Papiu fu atins de o nenorocită bôlă de creeri, care-l făcu să fiă transportat mai întâiu în institutul de sănătate din Viena, și de acolo mai târziu în institutul sanitar din Sibiu.

Astfel sêrmăna Transilvania, după ce se despărțise de fiul ei iubitor, trebui să-l recapete într'o stare de plâns. În aceste împregiurări, mörtea era de preferit în tunerecului, care învălia acea minte ageră, acea inteligență deosebită. Și mörtea veni.

În 13 (25) Oct. 1877 următoarele cuvinte o anunțară națiunii în doliu:

„Noi cei subsemnați venim a ne împlini sacra datorință ca amici și ca Români, cu inima sfășietă de durere, anunțând națiunii române, cumcă prea iubitul și mult stimatul nostru connaționalist Dr. Alec-

sandru Papiu Ilarian, membru al Societății acad. române, fost profesor, ministru și procuror general în România, bărbat de înaltă erudițiune și de cel mai eminent zel național, după o scurtă crisă de cincî zile, Marți în 11/23 Octomvre a. c. pe la amezî, prin paralisia creerilor a repausat în Domnul, în stabilimentul provincial de aici pentru alienați, în etate de 48 ani.

„Trista solenitate funebrală va avea loc la 15/27 Octomvre după amezî la 2 ore, pornind conductul dela amintitul stabiliment spre grădina dela biserica română gr. cat. din suburbiul de jos, unde i se vor depune osămintele pentru etern repaus.

„Veniți, fraților, să-i dăm onórea cea de pe urmă!“

Sibiu la 13/25 Octomvre 1877.

Subscriși: N. Popea, P. Dunca, I. Hannia, Vis. Roman, Iac. Bologa, Dr. Il. Pușcariu, V. Babeșiu, I. Popescu, I. V. Rusu, E. Măcelariu, Z. Boiu, Part. Cosma.

Înmormântarea lui Papiu s'a sêvêșit în prezența unui public numeros. Notabilitățile orașului fără deosebire de naționalitate l'au însoțit până la morment. Aci s'au ținut mai multe cuvântări și aceia, cari în 1848—49 suferiseră și luptaseră cu fericitul Papiu, vêrsară acum o lacrimă fierbinte pe mormentul lui.

Pămêntul, unde a funcționat tribunul ca membru al comitetului permanent, l'a primit și bolnav și mort în sînul lui cel rece. Tóte diarele române de dincóce și de dincolo de Carpați au fost pline de lauda rēposatului și de păreri de rēu pentru mörtea lui timpurie. Rar s'a vêdut un acord atât de intim în durere la tótă românimea. Și acest acord trebuia să fiă, că-cî Papiu era așa dicend fiul ambelor Români, al României libere și al celei supuse. Talentul seü generos și fecund și-a împrășciat binefacerile sale de o potrivă asupra tuturor fraților de un sânge. Să vedem pe scurt rezultatele activității acestui talent.

II.

Papiu și-a început activitatea sa literară fórte de timpuriu. În anii 1845-47, când se afla încă la Clușiu a început a redigea o fóiă beletristică scrisă, intitulată: „Đorile“. Acéstă fóiă se împărția între cei 50—60 studenți, cari študiau pe atunci în Clușiu, și contribui fórte mult la înălțarea patriotismului acelor fiitori tribuni ai poporului. Ea era într'adevêr aurora activității literare a lui Papiu și đorile redeșteptării naționale în Transilvania. Curênd se făcu sgomot împrejurul ei atât la Români cât și la străini, și canceliștii din Oșorhei, între cari se afla și Avram Iancu, începură a se interesa de sörtea „Đorilor“. Unii articoli din acest diar scris se publicară în „Fóia pentru minte, inimă și literatură“, care apărea pe atunci în Brașov. Tinerimea română din Clușiu se într'uni împregiurul „Đorilor“, formă un trup și un suflet, suflet plin de un naționalism înfocat. Era o presimțire a evenimentelor ce urmară¹⁾.

Dar geniul lui Papiu nu-și căpêtase încă direcțiunea adevêrată. „Đorile“ au fost singura lui încercare pe câmpul literar-beletristic. Chiămarea lui era istoriografia. Și într'adevêr abia ajuns în Viena, la 1849, după pacificațiune, tinărul Papiu se și apucă a scrie: „Istoria Românilor din Dacia superióră“, care a rămas neisprăvită. Tomul I tracteză istoria Românilor din Dacia superióră dela colonizare, până la 1848. Tomul II conține istoria anului 48 până la adunarea din 3 (15) Maiu inclusiv. Acéstă istoriă este opera unui tinêr, trebuie dar să aibă calitățile și defectele vârstei autorului. Amintirile próspete ale anului libertății,

¹⁾ Ponteonul român Tom. I. Pag. 127.

¹⁾ Panteonul român, Tom. I. Pag. 126.

téma de a lăsa să rămână uitate aceste amintiri, zelul național înfocat, entuziasmul redeșteptării, și întăritarea în contra clevetirilor și minciunilor străine, toate acestea au detras tinărului Papiu recela și imparțialitatea unui istoric. Dar ce foc bine-făcător, ce colorit viu în descrierile acelor scene mărețe din anul redeșteptării, când poporul român, sub conducerea tribunilor Iancu, Papiu și Buténu, au pentru prima oară o voință, o voință de fier, sub care trebuia să se plece capetele prea prudente ale episcopilor români. Și cât de mult răsare în aceste pagini caracterul marelui Bărnuț. Nu putem să nu reproducem un mic fragment din istoria lui Papiu, pentru a da cetitorilor o idee despre modul său de a scrie.

Poporul se adunase la Blașiu în Dumineca Tomi, în contra voinții guvernului și a capilor bisericești, urmând numai vocii tribunilor săi. Armata sta gata să facă întrebuințare de armele ei, emisarii guvernului o îndemnau să împrașcie plebea, ér tribunii vorbeau de pe pétra bisericii. Insuflețirea era la culme. Papiu scrie: ¹⁾

„Într'aceea un tiner din Sibiiu aduce șcirea, cumcă un om al poporului se află în satul vecin, Manarade, în calitate de deputat al Românilor din Sibiiu. Aușind de acésta conducătorii poporului, cari șciau cine este, trâmiseră o căruță după densusul și făcură dispozițiuni, ca să-i iésă întru întem্পinare dimpreună cu tot poporul. Pe la o oră după mēdă-și tot poporul, în număr de 5—6 miș, sta așteptând în ordine din piața Blașiuului până la marginea câmpului Libertății, fără a șci cine-va în Blașiu, afară de conducătorii poporului, cine se așteptă. La două ore după mēdă-și soseșce căruța cu omul poporului. În căruța era Simeon Bărnuț. „Mișcarea entusiastă a poporului, vivatele și fluturările pălarielor se păreau ca șgomotele și undeale mării“ scrie Organul Luminării.²⁾ Se grămădesc toți pe întrecute, ca să desprindă caii și să tragă ei în triumf căruța cu omul lor: atunci Bărnuț surprins se școlă în căruță și îndrēptă cătră popor următoarele cuvinte: „acum nu este timpul, frașilor, să bāgăm pe ómenii în jug, ci să-i șcótēm: lăsați dară să tragă vitele, că voi ați tras destul, și acum să fim ómenii liberi.“ Aceste cuvinte înălțară însuflețirea la un grad și mai înalt, poporul nu ascultă, ci desprinse caii și trase însuși căruța pe platea triumfului — cum se numi atunci — până în curtea seminarului „între aclamațiunii, de cât care — precum scrie Organul — nici se pôte ceva cugeta mai entusiast.“

Recomendăm tinerimei noastre de astăzi să cetescă istoria lui Papiu; ea va învăța dela cea din 48, cum să-și iubescă nașionea.

Dar geniul lui Papiu n'avea câmpul liber, care-i trebuia. Restrins în cătușele absolutismului, el lāngeșia, și nu-și putea lua un sbor îndrāsneș. De aceea asemenea marilor nostri ómenii: Lazar, Maiorescu, Laurian, Bărnuț etc., Papiu trecu Carpații și se aședă în Principate. El își schimbase locuința, dar sufletul său rămăsese tot la frașii lui, cari suferiau. De aceea orî-ce acțiune a lui Papiu în România liberă era dictată și purta sigilul aceluși dor nemārginit, acelei iubiri înfocate a Transilvaniei, care era trāsătura principală a caracterului său.

De aceea, când la 1861 dieta Ungariei votă și ceru dela M. S. Impēratul încorporarea Transilvaniei cu Ungaria, sufletul ardelén al lui Papiu se revoltă și profitând de libertatea pământului, pe care se afla, spuse Ungurilor adevērul verde în față. Acest strigăt de alarmă, care se adresa mai mult la străinii necunoscători ai referințelor noastre, decât la Români, pōrtă titlul de: Independința

constituțională a Transilvaniei, tipărită la Iași în două broșuri.

Pentru a caracteriza acésta scriere, ajunge să spunem, că spiritul generos al lui Papiu respiră pe fiă-care pagină, în fiă-care frasă, în fiă-care cuvēt. Ea avu un resunet considerabil, pentru-că făcea pe Unguri cunoscūți străinilor, pentru că rupēnd masca atrăgētoare a libertății și a constituționalismului, arēta în fața lumii uimite nutra htdă a egoismului și despotismului. Broșurile fură traduse franțuzeșce de renumitul Ubiccini, în două edițiuni, italieneșce de filo-românul Vegezzi Ruscalla, nemțeșce de învățatul Neugebauer. Factul, că acésta scriere a apărut în atătea limbi este mărturia importanței și valōrei sale.

În tot timpul acesta Papiu s'a ocupat de opera lui de predilecțiune: culegerea documentelor. În decurs de 12 ani, fiind la ștudii în Germania și Italia, Papiu a cūtrierat magazinele anticvarilor, bibliotecile și arhivele. Resultatul activității sale a fost o colecțiune neprețuită de documente referitoare la istoria Românilor. Partea cea mai însemnată din aceste documente a publicat-o la București în anii 1862, 1863 și 1864 în trei tomuri voluminoșe, sub titlul: *Tesaur de monumente istorice pentru România*. Acésta este de sigur cea mai importantă dintre operele lui Papiu, și titlul de „*Tesaur*“, pe care l'a căpētat, îl merită în totă puterea cuvētului. Nici nu vom mai adăoga nimic asupra ei, pentru că nu pôte fi Român, care să n'o cunoscă.

Și éră-și iubirea sa pentru Români de dincóce de Carpați îl făcu să se gândescă la întemeierea societății „*Transilvania*“, acea societate bine-făcătoare, prin care până acum la mulți tineri români li se înlesniră mijlocele de a-și face ștudiile la cele mai renumite universități din Europa. Papiu a fost primul Președinte și sufletul societății, care sub direcțiunea sa a înflorit într'un mod neașteptat de cei mai mari optimiști.

În sfēșit, societatea academică română recunoscēnd meritele lui Papiu pentru istoria națională, i-a oferit, în anul 1869, un scaun între membrii ei. Atunci noul membru ținu un discurs de primire, ștudiu despre „*Viēța, operele și ideile lui George Șincai*“, operă plină de erudițiune, resultatul unor lungi cercetări paciente și obositoare. De sigur Papiu era cel mai chiamat pentru acésta lucrare. Dl. George Bariș, însărcinat de societate cu răspunsul la discursul lui Papiu, dișe între altele: ¹⁾

„De unde acea abundență de date istorice culeșe cu atăta grije și critică? De unde acea pētrundere ageră în natura evenimentelor din secolul espirat, petrecute în acele țēri, în care istoria din acel secol și din acesta al nostru încă nu este scrisă, ci abia adumbrită în câteva liniaminte destul de ușóre? Rēspunsul, ce-mi pot da la întrebări de natura acestora este, că un bărbat încăldit și condus de același spirit sacru, de care fusese codus și cel preconisat de densusul, nu află repaus până nu strēbate în fundul adevērului. Acésta voință de fer te-a condus și pe d-ta, pentru ca începēnd din anii junicii și până în timpul de față, să sacrifici zile și nopți, bani și sănētate, spre a strēbate prin locurile, pe unde credeași că pôte să stea ascuns adevērul istoric pentru nașionea noastră. După ce adică în anul 1852, fiind în Viena, prin lucrările istorice publicate atunci, ai dat prima probă, că eșci determinat a călca pe urmele bărbatului, a căruși panegirică o ai făcut astăzi; curēnd după aceea ai trecut în Italia, adică în acea țēră, în care și George Șincai luase aspirațiunile și — de nu mă înșel — chiar primele informațiuni autentice, atât despre originea nașionii, cât și despre sorgintele cele mai copiōșe, din cari s'ar

¹⁾ Istoria Românilor din Dacia superioră, Tom. II, pag. 143 Cap. XCV. Reproducēnd acestea n'am urmat ortografia autorului.

²⁾ Din Blașiu.

¹⁾ Analele Societății academice Tom. II 1869.

putea scrie când-va istoria Românilor și a pamântului locuit de acest popor etc.“

Ac acestea sunt operele principale ale lui Papiu. Nu voi atinge nimic despre articoli publicati în diferite ziare; ceea ce am spus până acum, cred că îl face cunoscut din destul. Astfel a fost Papiu ca scriitor.

Ca om politic el a fost „Român.“ Ori-ce idei naționale, ori-ce tendințe generose găsiu în el nu spriginitor înfocat. Nicî un minut n'a odihnit. Pururea gata la lucru, pururea gata la sacrificii, el a fost în toate referințele vieții sale generos și nobil ca în scrierile sale. „Nicî când nu manifesta mai mare nemulțămire și supărare — dice d-l V. Babeș¹⁾ — decât când era creștând, că poporul, românimea, nu-l pricepe, nu-l aprețuește, nu-l urmază după cuviință. Și decă i se pôte atribui vre o slăbiciune, este numai aceea, comună tuturor bărbaților geniali, că a pretins prea mult dela mulțime, a pretins de multe ori cu nerăbdare, cu înțepire violentă, desconsiderând greutatea și inerția naturală a masselor și anume a masei române,

¹⁾ Cuvântarea funebrală publicată în „Telegraful român“ din 23 Octomvire 1877.

numai de ieri de alaltă-ieri deșteptată din somnul cel de mörte. Așa sforțându-se prea mult, dör peste mäsura puterilor sale, de a pätunde la culmea ideilor și de a le propaga peste puțină repede, și de bună samă astfel, după scriptură, rădicându-și căutarea prea înalt spre cer; i se va fi întunecat cugetarea, spre nespusa daună a Românilor, pe care cu ori-ce preț voia să o vadă cât mai curënd: una, mare, cultă, fericită!“

În viața de toate zilele Papiu era afabil, bun, generos. Cuvântul lui avea cea căldură atrăgătoare, cea putere convingătoare, care pôte proveni numai din inimă și din adevăr.

Nu este chiämarea mea să judec de aproape pe Papiu. O pänă mai competentă îl va ștudia cât de curënd¹⁾. Dar, ca fost bursier al societății „Transilvania“ am putut aprețui bunătatea lui deosebită, îngrijirea lui părintescă; drept recunoștință îi consacrez aceste șire. Să fiă o piă aducere aminte de istoriograful, patriotul și părintele tinerilor: Papiu!

Iosif Popescu.

¹⁾ D-nul Dr. Iosif Hodoșiü, membru al „Academiei române,“ se ocupă cu un astfel de ștudiü, pe care-l va presenta Academiei.

Descânțece din Bucovina.

VI. De pocitură de noapte.

Este un del mare,
După delul mare
Este-un măr de aur,
Sub mărul de-aur
Este-un scaun de-aur.
Dar pe scaun cine șede?
Șede Maica Domnului
Cu Sântă-Măria mare,
Cu arcu-i în mână dréptă,
Cu păharu 'n mână stângă.
Și caută 'n sus
Nu vede nimic,
Și caută 'n jos
Vede ciumași cu ciumași,
Pocitori cu pocitorăși,
Moroi cu moróie,
Strigoii cu strigóie,
Ce la N. mergea
Sângele a-i bea,
Inimă de putregaiü a-i pune . . .
Maica Domnului
Cum mi-i zări
La ei se repeđi
Și le cuvântă
Și mi-i întrebă:
„Unde mergeți,
Unde vă duceți?
Voi ciumași cu ciumași,
Pocitori cu pocitorăși,
Moroi cu moróie,
Strigoii cu strigóie?
— „Noi la N. că ne ducem
Sângele ca să i-l bem,
Inimă de putregaiü să-i punem“

„Ba! voi înapoi vă 'ntörceți,
Sângele înapoi să i-l puneți,
Inima înapoi să-i tocniți,
Pe N. de grabă să mi-l pără-
șiți! . . .
Pocitură de nópte,
Pocitură de méđă-noapte,
Pocitură de či,
Pocitură de ce-i fi,
Pocitură de apă,
Pocitură de vânt!
Ieși din creerii capului,
Din fața obrazului,
Din auđu urechilor,
Din vederile ochilor,
Din inimă
De sub inimă,
Din spate
De sub spate,
Din mâni și din picióre,
Din tâlpile piciórelor.
Du-te și te prăpădeșce
Unde cocoși negrii nu cântă,
Unde ómenii nu âmblă,
Unde vitele nu rage.
Acolo să te perđi,
Acolo să-mi șeđi,
Mai mult să nu te-aréți!
N. să remăte curată,
Curată și luminată,
Cum e de la D-đu dată,
Dela Maica Domnului lăsată.
Descânțecul dela mine,
Lécul dela Dumneđu!

N o t e.

Descânțecul acesta e compus din două esemplare, și anume: unul din Calafindeșci, dictat de Catrina Racołța, érá celălalt dela o Româncă din Pătrăuții de pe Sucéva, trâmisi de amicul meu Dl. V. Turturén.

Atât C. Racołța, cât și Pătrăuțanca descântă de pocitură de nópte în următorul chip. Aduc adică mai întâiu apă ne 'ncepută, după acesta iéü o căciulie séü și numai un fir (cățel) de usturoiü, și împungându-l neconținut pe de toate părțile cu un ac séü c'un cuțit, rostesc în taină cuvintele de mai sus. După ce descântă în modul acesta și împung usturoiul, îl piséză bine și-l amestecă cu apa cea ne 'ncepută, făcënd dintr'ensul și din apă un fel de mușdeiu. O parte din mușdeiu acesta îl dau apoi celui pocit să-l mănance, ér cu ceeałaltă parte îi spală și-i ung corpul.

Descânțecul, după spusa lui C. Racołța, se descântă ori în ce či de peste săptămână, afară de Duminecă. Cuvintele lui însé nu se repetéză de câte trei ori ca ale altor descânțece, ci se spun numai odată.

Tot C. Racołța m'a spus, că decă descântă de pocitură de nópte unui om mai tinér decât dënza, nu i se 'ntéplă nimic. Ér decă descântă unui om mai bétrân decât dënza, atunci tot cască, o dóre capul și nu pôte dormi în liniște ca de altă dată.

Aici, cred eu, că e locul cel mai potrivit de a aminti și următórea credință și datină, pe care am observat-o la mai multe descântătoare. Așa, đic ele, că decă omul, pe care-l descântă, e bolnav din diochiare, séü pocitură séü din altă causă, îndată îl cunosc pe aceea, că cum i-au descântat, încep ele a căsca. Prin urmare, ca să nu se prindă bóla de dênsele, de câte ori cască, de atâtea ori scui pă jos și đic: „pei necurate! nu te lega de mine, ci du-te pe pustii, și 'napoi să nu mai vii!“

În fine voiü să mai amintesc, că unica deosebire esențială între cele două esemplare, din care s'a compus descânțecul acesta, constă într' aceea, că esemplarul dictat de C. Racołța se 'ncepe așa:

Într'un del mare
Șede Sântă-Măria cea mare.

În délul cel mic
Sede Sântă-Măria cea mică.
În mâna dréptă păhar de-aur ține,
În mâna stângă păhar de-argint ține . . .

De-aici în colo amëndouë esemplarele conțin acelési versuri, care s'au înșirat mai sus. Altfel nu se mai deosebesc.

VII. De lungóre.

Amin! amin!	De sub inimă,
Cosmă Dămin!	Din tóte ciolanelé,
Unde purceđi	Din tóte încheieturilé.
Codrii ciuntezi . . .	Alege-te,
Tóte fântănilé,	Culege-te!
Tóte isvórele	Că eú nu te-oíu alege,
De măluri	Nici nu te-oíu culege,
Și de gloduri	Ci cu secerea te-oíu secera,
Să le curățesci!	Cu mătura te-oíu mătura
Lungórea s'o isgoneșci!	Și 'n Marea-négră te-oíu arunca
Lungóre prin fóme,	Ca acolo să perí
Lungóre prin sete,	Acolo să resperí,
Lungóre prin ostenélă,	Cum pere spuma de mare
Lungóre cu tăhuélă, ¹⁾	Și róua de sóre,
Lungóre cu nebunélă,	Și stupitu 'n cărare.
Lungóre de nóuë feluri,	N. să remăie curat,
Lungóre de nóuë némuri	Curat și luminat,
Alege-te,	Ca maica ce l'a făcut,
Culege-te	Ca Dumneđué ce l'a crescut,
Din creerii capului,	Ca sfântul sóre
Din fața obrazului,	Ce 'n senin resare!
Din auđul urechilor	Dela mine descântecul,
Din vârful degetelor,	Dela Dumneđué lécul!
Din inimă	

N o t e.

Descântecul acesta, cules din Horodnicul de jos, mi l'a trâmisi Dl. P. Prelipcén.

Descântătórea, când voeșce să vindece pe vre un om de lungóre, descântă în apă ne 'ncepută ori în borș c'o secere și c'un gătej de mătura părăsită, rostind cuvintele descântecului. După ce a gătit de descântat, dă bolnavului să bea pușină apă seú borș de-acesta ér cu rămășița il spală.

¹⁾ „Tăhuélă.“ În unele părți ale Bucuvinei auđuim Românií numind pe ómenii cei ametiți seú buimăciți de cap „tăhui,“ ér în alte părți tot pe acești ómeni îi numesc „tehui.“ „Tăhuéla“ seú „tehuéla“ însemnéză așa dară ametélă, buimăcélă. Ómenii bolnavi de lungóre, perđuendu-și de regulă conșciința, fantaséză. Atunci poporul dice că „buiguesc,“ seú „aiuréză,“ seú „vorbesc într'aiurea.“

VIII. De fapt.

Apă binefăcétóre,	Diminéța;
Limpede, lin curgétóre!	De aprins,
Pe N. să mi-l spelí	De foc nestins,
Și să-l limpedesci,	De aprinsul cel mare,
Și să-l curățesci:	De focul cu usturare;
De fapt închinat	De fapt închinat
De cu séră,	Pe la amedă-đi,
De fapt închinat	De fapt închinat
În međul nopții,	Dup' amedă-đi . . .
De fapt închinat	Cine-a făcut c'o mână
Pe la cântători,	Eú desfac cu dóuë,
De fapt închinat	Cine-a făcut cu dóuë
În revérsat de zori,	Eú desfac cu trei,
De fapt închinat	Cine-a făcut cu trei

Eú desfac cu patru,
Cine-a făcut cu patru
Eú desfac cu cinci,
Cine-a făcut cu cinci
Eú desfac cu șese,
Cine-a făcut cu șese
Eú desfac cu șapte,
Cine-a făcut cu șapte
Eú desfac cu opt,
Cine-a făcut cu opt
Eú desfac cu nóuë,
Cine-a făcut cu nóuë
Eú desfac cù-a mele cu-améndoué.

Apă binefăcétóre,
Limpede, lin curgétóre,
Mândră și curățitóre
Tot faptul lui N. il spală

Și-l du și-l lasă:
Unde cocoș negru nu cântă,
Unde vaca négră nu rage,
Unde căne negru nu bate,
Unde pasere măéstră nu âmblă,
În butuci bortoși,
În ciungí scorboboși,
În lemne putregăioșe,
În locuri întunecóse.
Acolo să locuéscă,
Acolo să vecuéscă,
De N. să nu măi gândéscă.
N. să remăie curat,
Curat și luminat,
Ca argintul strecurat,
Ca Dumneđué ce l'a dat.
Dela mine descântecul,
Dela Dumneđué lécul!

N o t e.

„Fapt“ numesc Românií din Bucovina un fel de pete roșii, ce se aruncă pe corpul ómenilor și se prefac apoi în nișce bube fórte rele. Petele din început ustură fórte tare, ér după ce se prefac în bube dor grozav.

Faptul, crede poporul, că nu se capetă ca alte bóle, ci că i s'aruncă în cale de cătră dușmani cu o ólă spartă seú hârbuită seú și cu nișce bulendre pline de tot felul de necurățenií. Cine calcă pe acestea îndată se ímple de fapt și se chinueșce fórte tare.

Mijlocul cel măi bun și măi ușor pentru vindecarea și curățirea faptului, după spusa și credința poporului, este ca cel bolnav să se ducă la o móră, să se scalde în stropii și spumele ce sar de pe roțile morii, și să se spele printre degete câte de trei ori.

Décă nu se află în apropiere nici o móră, cel bolnav de fapt se póte scáldea și în undele unui ríu curgétor. Dar ca să se póta vindeca măi ușor, să rostéscă în timpul scáldării descântecul acesta.

IX. De întempinătură.

Pe 'ntunecat	Nimeni nu le-a auđuit.
M'am mánecat,	Numai Sân-Giórge, Sân-Petru,
Pe la zori	Și cu Sân-Niculai
Pe la cântători,	Și cei doui-spre-đece sfinți apostoli.
Cù-ale mele vaci,	Numai ei că le-au vėđut
Cù-ale lor pripași . . .	Pe scări de-aur s'au coborit
Dar când am fost	Și 'nainte le-au eșit
La mijloc de cale,	La fântână la Iordan.
De cale și cărare,	Cu steblá de leuștén
Înainte ne-au ieșit	Peste țite le-au plesnit,
Și 'n cale ne-au oprit:	Laptele și-au dobéndit,
Nóuë moroi,	Péru l'li s'a neteđit,
Nóuë strigoí,	Córnelé s'au bourit.
Nóuë fármecători,	Din păhar de-aur le-au spalát,
Nóuë diochitori.	Mái mândre au arétat,
Și cum ne-au întempinat	Din păhar de-aur le-au dat de béut
Vacile réu mi le-au stricat,	Mái frumóse le-au făcut . . .
Țitele li-au scurtat	Tu die, pápádie!
Laptele li-au luat,	Spune untului să viie.
Țitele li-au sgárcit	De-a fi în vase cuprins
Laptele li-au stérpit,	De-a fi în ocóle străine prins,
Carnea li-au ciungárit	De-a fi în térg de vindut,
Péru l'li-au sborșit,	De-a fi în ori și ce loc ținut,
Tare réu le-au smintit,	Spune-i iute să viie
Tare réu le-au stricat,	Pe-acolo să nu remăie!
Bune de nemică le-au lásat.	Ér voi moroi
Nimeni nu tni le-a vėđut,	Și strigoí,

Voi fărmeători
Și diochitori!
Mergeți la Ler împărat
Unde-î blidul de furat
Și lingura de aflat.

Acolo voi să ve duceți
Mana vacilor mele s'aduceți
Și 'n aste tărițe și sare s'o puneți!
Descântecul din capul meu
Lécul dela Dumneđeș!

N o t e.

Cum crede poporul român că spiritele cele necurate, între care mai ales Moroii și Strigoii, apoi și o samă de ómenii precum vrăjitorii și vrăjítórele, ieú laptele dela vacile cele mulgétore, cum le strică și le dióche, cum și prin care mijlóce se vindecă vacile acestea; am arétat mai pe larg atât în notele descântecului „Íntórcerea,” publ. în Traian anul I., Nr. 91. cât și în articolul despre „Vacii,” publ. în Șeđețorea anul V., Nr. 1—5.

Descântecul acesta, cules din Horodnicul de jos și trámis de conșcolarul meu Dl. P. Prelipcén, asemenea se întrebuintéază de descântátore spre rentórcerea laptelui la vaci. Románii cred că aceste vaci s'au stricat și și-au perdut laptele prin influința unor spirite necurate séú fărmeátore, după cum arată însuși teestul descântecului.

Timpul, când descântă, și mijlócele întrebuintate de descântátore cu privilegiul acestui descântec, sunt acelé-și, care s'au arétat în notele descântecului „Íntórcerea.”

X. Stingerea cărbunilor.

Eú stíng pociturile
Și săgetăturile,
Stíng tóte strigările,
Tóte diocherile
Și tóte căscările;
Tóte minciturile¹⁾
Și habaticurile.²⁾
Stíng pe toți ochii cei rei

Și gurile cele rele.
Să n'aibă ochi a'nholba
Și gură a striga
Asupra mea . . .
Potolesc,
Osíndesc,
N'aibă grija mea! . . .³⁾

N o t e.

Décă un om séú o vită de odată se bolnăveșce reú, fără să se șcie din ce pricină, atunci crede poporul că omul séú vita respectivă trebuie să fiă diochiat séú pocit de cine-va. Pentru a vindeca pe cel bolnav cât mai de

grabă, pentru a-l scăpa de o bólă mai mare séú chiar și de mórte, Románcele fi „stíng cărbunii.”

Stingerea cărbunilor, fiind, după credința popului, vindecátore ori și de ce bólă grabnică, mai fiă-care Románca dela țéră o șcie și se foloseșce totdeuna de dênșă când cere trebuința.

Descântátorea, care vrea să stingă cărbunii, aduce mai întâi apă ne 'ncepută dela vre un isvor, séú fântână séú și dela un rîu apropiat. Apoi tórnă puçină dintr'ênșă într'un păhar, íea nóuě cărbunii aprinși și-í aruncă pe rënd în apa din păhar numărându-í de-a dindératele adică: 9. 8. 7. 6. 5. 4. 3. 2. 1. și rostind în taină cuvintele de mai sus.

Décă omul séú vita bolnavă e diochétă séú pocită, toți cărbunii aruncați în apa ne 'ncepută se aședă sfărând pe fundul păharului; ér decă omul séú vita bolnavă nu e diochétă séú pocită, atunci cărbunii stinși plutesc pe de-a supra apeí.

După ce descântátorea a stins cărbunii, dá să bea celui bolnav puçină apă descântată, fi spală cu ea tēemple și íci-colea corpul, tórnă puçină pe la țíținele ușelor, ér rēmășița cu cărbunii cu tot o aruncă pe stréșina caseí.

Astfel se sting cărbunii, după cum mî-au spus mai multe Románce și în deosebí R. Ienachieviciú, și după cum mî-a scris Dl. P. Prelipcén, care mî-a trámis și cuvintele acestui descântec cules în Horodnicul de jos.

¹⁾ „Minciturí.” Ce 'nsemnéază cuvēntul acesta, singur nu șciú, că-cí până acum nimení nu mi l'a putut esplica.

²⁾ „Habaticurí” însemnéază mărunțișurí.

³⁾ Décă omul pocit séú diochét íși stíng singur cărbunii, face tóte cum s'au arétat mai sus, pronunțând totdeodată și cuvintele descântecului după cum s'au scris. Ér decă descântă vre o descântátore pentru dênșul, atunci ácēța schimbă versurile din urmă și le rosteșce așa:

Să n'aibă ochi a'nholba,
Și gur'a striga
Asupra lui N.
Potolesc,
Osíndesc,
Să n'aibă grija lui!

S. Fl. Marian.

Baronul Haymerle.

Pe pag. 379 prezentăm cetitorilor noștri pe succesorul presumpțiv al contelui Andrassy. Prin acēstă împregiurare se ínauguréază în Austria o eră nóuă, pentru că Haymerle va fi cel dintâi diplomat de origine burgeză, chiămat la cea mai ínaltă funcțiune în stat.

Enric Haymerle este născut în Viena și și-a absolvat ștudiile la academia orientală. Mai târziu a devenit consul la Smirna, ér după aceea consiliar de legațiune la Constantinopol, și în aceste dóuě posturí și-a câștigat cunoșcințe temeinice despre referințele orientale. Ínainte cu 12 ani a fost ambasador la Athena, apoi la Haye, ér dela 1876 până la 1877 ocupă postul de șef de secțiune al ministeriului de esterne. În anul trecut a fost ambasador la Roma, de unde l'a chiămat împăratul pentru

a-í íncrede funcțiunea de al douilea plenipotențiar la congresul din Berlin, la ale căruia lucrări a luat Haymerle parte activă. Petrecerea în Berlin í-a servit să deláturize și unele índoelí, care domniaú despre simțēmintele sale față de Prusia, índoelí íntemeiate pe împregiurarea, că Haymerle este ginerele senatorului din Francfurt, de Ver-nus, bărbat fără simpatii pentru Prusia.

În 1867 a căpētat Haymerle titlul de „baron”. El are reputațiune bună și íncă nu și-a trădat colórea politică. Póte de aceea este și chiămat la ínaltul post, pe care-l va ocupa; se pare că politica Austriei nu va suferi schimbări, pentru că baronul Haymerle va fi continuarea contelui Andrassy.

Epistole către o dămnă.

III.

După cum mă așteptam, epistola mea precedentă nu ți s'a părut prea lungă, deoarece îmi ceri acum unele amănunte practice în ceștiunea, pe care am tratat-o cam în general. Mă întrebă cum să se facă pilotele, matrațele, perinile etc. pentru ca să corăspundă scopului. Este o plăcere pentru mine, că mă află în pozițiune de a-ți răspunde la aceste întrebări, dar voiă căuta a rămănea cât se pôte de scurt, pentruca să nu-ți obosesc atențiunea.

Voiă începe cu pilota. Sacul ei să fiă din dril de in trainic; să-l impli cu 17 chgr. de pene de calitate cea măi bună. Când vei voi să cureți penele, curăță și pânza și unge-o cu cără galbină; cu tôte că nu e de lipsă să faci acăsta măi des ca la 6—8 ani.

Pentru matrațe sacul să fiă tot de dril, ér pentru împletură alege lână bună de Tibet. Decă matrațele sunt măi lungi de 1 $\frac{1}{4}$ metri, îți vor trebui peste 23 de chilogr. de lână. Măi bine vei face, decă vei adăoga și căți-va chilogr. de pěr de cal, care va trebui să vină la mijloc. Colțurile trebuiesc împlate cât se pôte măi bine.

Decă lăna e bună, nu trebuie scărmenată măi des decât la două ani. Pentru a evita ori ce eróre, e bine a cöse pe matrațe anul, în care s'a scărmenat lăna. Pepteni de fer strică tare lăna, de aceea te sfătuesc să o scarmeni cu mânilă, deși acăsta îți dă măi mult de lucru. Decă lăna e prăfósă, nu strică să o scuturi cu o trestia.

Pentru perina de sub umeri vei avea trebuință de 3 chilogr. ér pentru căpătăiă de 2 chilogr. de pene. Pentru sacul lor se potrivește măi bine pânză albă în 2 ite, că-că, decă fețele sunt de pânză fina, nu stă frumos să se vedă prin ele sacul colorat.

Fața de perină trebuie să aibă cam 70 centimetri în

lătime și lungime, dar e bine să te orientezi după mărimăa perinei, pentru-că la unele cele două dimensiuni nu sunt egale. Capetele vor fi aprópe în patru latură, numai vârfulurile extreme trebuiesc rotunđite. Garnitura să aibă o lătime de 7 centim., să mERGă plană împrejurul perinei, până la o distanță de 7 centim. dela vârfuluri, unde se înfoeză din destul, și după ce s'a călcat, formeză țevi. Pentru o perină ordinară îți trebuiesc 4 $\frac{1}{2}$ metri de garnitură.

O perină pentru copii se garnisește în același mod și are o lungime de 30 centimetri și o lătime de 20. Lătimea garniturii să fiă de 5 centimetri, ér lungimea 1 $\frac{1}{2}$ metri. Aceste perinite măi servesc a duce la preambulare copiii de curénd născuți.

Pentru o perină de pěr de cal îți trebuie peste 4 chilogr. de pěr alb, care trebuie scărmenat din când în când pentru că se încăeră ușor. Acăsta se face la aer liber, pentru că pěrul cuprinde fórtă mult praf din cauza varului, cu care a fost curățit. Învelitorile, cu deosebire cele de bumbac, trebuie să fiă fórtă late, încât să atërne în jos de améndouă părțile

matraței; acăsta stă măi bine și scutește tot interiorul patului.

Cerșefurile să fiă de vre o 17 metri. Când încep a se toci la mijloc, descóse-le și împreună-le așa ca marginile să vină înlăuntru. În modul acesta vor ținea aprópe încă odată atăta. Pentru o plapomă este măi potrivit puful, pentru că e măi ușor decât penele ordinare. Pentru o asemenea învelitoare nu vor trebui măi mult de 2 $\frac{1}{4}$ chilogr. de puf. Pentru sacul ei îți recomănd stofă de mătase de colórea perdelelor dela pat.

Abia cred, că va trebui să măi amintesc, că tôte premelele și celelalte vestminte necesare preste și aú

Baronul Enric Haymerle. (Pag. 378.)

să se conserve în mobilele din odaia de dormit. Celelalte albituri pentru anotimpurile viitoare le vei păstra într-o garderobă așezată în altă odaie, seû în vre un coridor.

Maî bine vei face, schimbând de două ori pe an, primăvera și toamna, toate vestmintele și albiturile, din care constă zestrea d-tale. De albiturile, pe care le-ai pus odată la odihnă, te mai folosești numai când nu vei avea altele la în-de-mână. Primăvera așezi în garderobe, care se pot încuia, toate hainele grose de erna, după ce le-ai scuturat de praf și le-ai svântat bine la soare. Vestmintele de vera trebuie spalate, dar nu calcate cu ferul, ci numai valătucite și apoi puse la păstrare. Sfatul pe care ți l'am împărtășit, cumcă unele obiecte să se afle în nemijlocită apropiere de d-ta, în odaia d-tale de dormit, își are cuvântul seû. Se pôte întempla d. e. ca o dómna, care nu prea bagă în sémă acésta, să fiă surprinsă de o vizită și astfel obligată să se îmbrăce iute, pôte chiar pentru a ieși la preâmbulare. În asemenea casuri camerista trebuie să tot alerge încóce și încolo, să închidă și să deschidă la uși și la garderobe și să tot aducă câte ceva de ici, câte ceva de dincolo, cu un cuvânt să se trapede cu aceeși neliniște, ca și stăpână-sa. Nu e greú să-ți închipuești ce impresiune neplăcută face așa ceva asupra persoanei vizitătoare și ce ideia îi va da despre iubirea de ordine și despre modul de trai ales al unei astfel de mame de familie. Acea se va feri de sigur de a cerceta des o casă, unde aparința ei pricinuisé odată atâta incurcală vedită. Póte că ți s'a întemplat așa ceva chiar în vizitele d-tale și atunci de sigur vei fi dis cătră ai d-tale: „Nu mai poți cerceta pe acești ómeni, că-cî le causezi numai turburare, la ori ce oră te vei duce.“

Trebuie să-ți mai recomand ceva esențial: Décă voești să speli ferestrele, nu alege momentul, când sórele bate cu tária asupra lor; ori cât te vei sili să le svânti, va rămânea totuși puçină umezela, care împreunându-se cu căldura sórelui rãpește sticlei transparenta și luciul.

Acum cred că am vorbit destul despre odaia d-tale de dormit, dar înainte de a încheia epistola de față, voiú adăoga câteva cuvinte despre camera soțului d-tale.

Acésta seû e numai odaia de dormit, seû numai odaia de lucru, seû améndoué de odată.

Décă e numai odaia de dormit, mobilatura să fiă

simplă, dar cu gust. Mobilele să nu fiă numérose, dar să esceleze prin frumsețe și prin eleganță, ori decă se pôte prin caracterul lor antic, seû prin esecuțiunea artistică, prin ornamente și sculpturi. Ajunge un pat, o masă de toaletă, câteva scaune și un jilț comod. Décă se mai află un cămin, seû o masă cu colóne, atunci e bine să se pună pe acestea un orologiú, 2 sfeșnice cu câte 2 brațe și alte obiecte mai mici, ca statuete, cutiă pentru țigări etc.

Perdelele cele mai potrivite se fac din carton indic, decă odaia are să fiă numai o cameră de dormit; la din contră se aleg colorii mai închise, precum véné, verde, brun etc. dar să se încungiure colorii bătétóre la ochi. Perdelele albe să fiă din muselină, dar fără garnituri, fără chindisituri, că-cî asemenea lucruri se potrivesc numai pentru femeii. Colórea covorului să fiă în armoniă cu colórea perinilor de pe scaune.

Cât despre pat, aici aú valóre toate cele disé mai sus, cu acea deosebire, că patul întreg să nu fiă așa de lat ca al femeii; asemenea nu trebuie pilotă, nici puf. Așterne-i mai bine încă o matrață, ér în loc de plapomă cu puf, dá-i o învélitóre de mătasa vátată și străpuntată.

Cu deosebire îți recomand masa de toaletă, care este una din mobilele cele mai însemnate. Ea trebuie să se deschidă și să se închidă fórté ușor, fără ca să fiă de lipsă a mișca din loc vre unul din obiectele, ce se află în ea. În cas contrar prea ușor s'ar putea sparge ceva, că-cî bărbații — afară de prea puçine escepțiuni — sunt mult mai stângăci ca femeile și aú și mai puçină răbdare la asemenea lucruri. De aceea trebuie să le puí toate la în-de-mână, ca să nu aibă lipsă de a căuta. Mulți bărbați, cari și-aú cam negrijit îmbrăcăminte și corpul până erau flăcăi o, fac în grad mai mare după ce s'aú căsătorit. Este dar tréba femeilor ca să-i sprijinescă cât pot și să-i abată dela acésta prin iubirea, prin îngrijirea și prin îndemnurile lor.

Mé oprese aci, stimată dómna, și încheiú epistola mea cu observarea, că decă corespondința mea îți face plăcere, mé voiú încerca a atinge pe viitor și alte cestțiuni casnice tot atât de importante, ca și arangérea locuinței. Va ajunge o îndrumare din partea d-tale, pentru ca să aleg și să studiez lucrurile, care-ți vor conveni mai bine.

X . . .

Academia română.

Se aduce din nou la cunoșcința autorilor de cărți române, cari ar dori să concure la premiile Academiei Române, urmátórele condițiuni:

1. Premiul Statului Eliade Rădulescu, de 5000 lei, se va decerne în cursul sesiunii generale din Martie — Aprilie 1880, cărții literare în limba românească, care se va judeca mai meritorie printre cele tipărite dela 1 Ianuarie 1878 până la 31 Decemvre 1879.

2. Premiul Statului Lazăr, de 5000 lei, se va decerne în cursul sesiunii generale din Martie — Aprilie 1880, cărții științifice în limba românească, care se va judeca mai meritorie printre cele tipărite dela 1 Ianuarie 1878 până la 31 Decemvre 1879.

NB. La acest concurs se pot presenta și invențiuni științifice, făcute de Români.

3. Premiul Năsturel-Herescu, din seria b, în sumă de 4000 lei, se va decerne în cursul sesiunii generale din Martie—Aprilie 1880, unei cărți scrise în limba română, cu conținut de ori-ce materie, care va fi judecată ca meritorie, printre cele tipărite dela 16 August 1878 până la 31 Decemvre 1879.

NB. Concurenții la cele trei premii sus menționate vor bine-voi a trãmite la cancelaria Academiei Române, în București, palatul Universității, operele lor, care vor fi în condițiunile de timp mai sus menționate, în câte 12 esemplare.

